

Lesbrief *De wiebelbillenboogie*

Van 20 t/m 30 januari vinden De Nationale Voorleesdagen 2010 plaats! Doel van De Nationale Voorleesdagen is het bevorderen van het voorlezen aan kinderen die zelf nog niet kunnen lezen. Voorlezen aan kinderen is belangrijk. Het prikkelt de fantasie, ontwikkelt het taalgevoel, vergroot de woordenschat en draagt bij aan hun interactieve vaardigheden. Maar vooral: het bezorgt de kinderen heel veel plezier!

Het prentenboek van het jaar: *De wiebelbillenboogie* (Guido van Genechten)

Elk jaar kiest een jury van jeugdbibliothecarissen het prentenboek van het jaar. In 2010 is voor de tweede maal een boek van Guido van Genechten gekozen. Na *Kleine Kangoeroe* in 2007 is het dit jaar de beurt aan *De wiebelbillenboogie*!

Als mama even weg moet, zorgt papa voor de kinderen zoals alleen hij dat kan. Binnen de kortste keren wordt het een vrolijke bende. Alles kan en alles mag. Wat zou mama daarvan vinden?

Dit grappige prentenboek laat zien dat papa's net zo goed op hun kinderen kunnen passen als mama's. (Maar wel op hun manier, natuurlijk...) Voor kinderen vanaf 3 jaar én hun papa's.

Auteur	Guido van Genechten	ISBN	9789044808995
Uitgever	Clavis, Hasselt	Prijs	€ 14,95
Jaar	2008		
Leeftijd	+ 3	ISBN (boek met vingerpopje)	9789044812299
Thema's	papa, gezin, gezelligheid, dansen, fantasiespel/spelen	Prijs	€ 16,95

Het Expertisecentrum taal, onderwijs en communicatie (Etoc) ondersteunt het doel van De Nationale Voorleesdagen van harte en biedt u (als medewerker in kinderopvang/peuterspeelzaal, leerkracht van groep 1 en 2 of anderszins geïnteresseerde) in deze lesbrief een aantal suggesties rond het prentenboek van het jaar: *De wiebelbillenboogie*.

Lessuggesties rond *De wiebelbillenboogie*

Het prentenboek *De wiebelbillenboogie* biedt tal van mogelijkheden voor interactief voorlezen. In deze lesbrief geven we enkele suggesties voor de verschillende fasen van het voorlezen:

1. De oriëntatie: in deze fase laat u de kinderen kennismaken met het boek en de thema's. Het boek *De wiebelbillenboogie* heeft geen specifiek thema, maar leent zich uitstekend om aan verschillende onderwerpen aandacht te besteden.
2. Het voorlezen: tijdens het voorlezen laat u de kinderen reageren en besteedt u aandacht aan moeilijke woorden.
3. De afronding: samen met de kinderen kijkt u terug op het verhaal.
4. De verwerking: in deze fase gaan de kinderen zelf met het boek aan de slag.

Vorbereiding

- Lees het boek van tevoren goed door en let daarbij op de woorden die belangrijk zijn voor een goed begrip van het verhaal en de woorden die u aan de orde wilt laten komen voor woordenschatuitbreiding (zie ook bij de oriëntatie).
- Bedenk hoe u de betekenissen van de woorden gaat uitleggen/voordoen/laten zien en welke materialen u daarvoor nodig heeft. Verzamel deze materialen: een indianentooi, een tros bananen, ...
- Richt het klaslokaal of de leeshoek in, in de sfeer van het boek. Of maak een verteltafel rondom het boek met foto's, fotoboeken, het boekje en zo mogelijk het vingerpopje bij het boek.

1. De oriëntatie

Er zijn verschillende manieren om een prentenboek te introduceren. Belangrijk bij de introductie is dat (1) de voorkennis rondom het thema/boek geactiveerd wordt, (2) enkele belangrijke woorden uit het boek al aan de orde komen en (3) de kinderen nieuwsgierig worden naar het verhaal. Hieronder staan enkele suggesties:

- Introductie met een voorwerp(en): verschillende hoofddekfels voor fantatiespel: een indianentooi, een politiepet, conducteurspet, cowboyhoed, enz. Bespreek met de kinderen van wie de petten en hoeden kunnen zijn.
- Houd een gesprek naar aanleiding van de plaatjes op de kaft van het boek. Pak het prentenboek erbij. Vraag wie het boek al kent: die mag nog even niks verklappen! Laat de kinderen beschrijven wat ze zien. Vraag: *Waar denken jullie dat het boekje over gaat? Wat zou er ...?* Laat de kinderen er niet zomaar op los fantaseren, maar vraag waarom ze iets denken.
- Voer een gesprek met de kinderen over wat er anders is als mama of papa voor ze zorgt: *Wat mag wel van papa en niet van mama? En andersom? Wat spelen ze met mama en wat met papa? Is dat anders? En als bijvoorbeeld opa en oma er zijn? Misschien zijn er kinderen die een oppas hebben? Is het dan weer anders?* Vertel dat u een verhaal gaat vertellen over een papa die een dag voor de kinderen gaat zorgen.

Voor taalzwakke leerlingen is het goed om voor het voorlezen de belangrijke woorden te bespreken. Dit kan eventueel met een klein groepje kinderen apart. Belangrijk is daarbij dat de woorden herhaaldelijk gebruikt worden en dat de kinderen de woordbetekenissen ervaren.

Belangrijke woorden:

zorgen voor – [uitleggen aan de hand van voorbeelden: een papa (of mama) die voor je zorgt, je eten geeft, je troost als je valt, je naar bed brengt, ... Kinderen kunnen zelf misschien voor een huisdier of een knuffel zorgen: vraag wat ze dan doen?]

bende – rommel, rotzooi: als het een bende is, ligt er veel rommel.

[laten zien: bijv. een bende maken in bouwhoek, en dan zeggen : Ruim jij die bende even op?]

- *Bij (fantasie)spel*

indiaan – [laten zien met een plaatje]

opperhoofd – de baas van de indianen

stam – groep(je) indianen die bij elkaar wonen

we gaan op verkenning uit – we gaan kijken wat hier allemaal is

bananenjacht – op zoek gaan naar bananen

tros – een paar bananen aan elkaar vast [laten zien, ook: *een tros druiven*]

roosteren – boven een vuurtje bakken

- *Bij beeldspraak*

als ballen in de lucht – [de plaat laten zien, wijs kinderen op de bal die net als de olifantjes omhoog gegooid wordt]

glimmen als vissen in de zon – [uitleggen: als je nat bent, glim je een beetje en dat lijkt op een vis, die glimt in de zon; laat de vis uit het prentenboek 'De mooiste vis van de zee' zien.]

lachen tot onze slurfer slap van hangt (je slap lachen) – soms moet je zó hard lachen, dat je helemaal slap wordt! [voordoen en samen doen: slap in je stoel hangen]

lacht tot ze het bijna in haar broek doet – soms moet je zó hard lachen, dat je bijna in je broek plast

2. Het voorlezen

Lees het verhaal voor. Geef de kinderen eventueel de gelegenheid te reageren of om een vraag te stellen. Stel zelf ook af en toe een vraag, zie de suggesties hieronder. Laat de kinderen af en toe voorspellen hoe het verhaal verder zal gaan.

Een valkuil is dat een les 'interactief voorlezen' wordt beheerst door het stellen van vragen. Probeer als voorlezer zo terughoudend mogelijk te zijn, waardoor de kinderen veel ruimte krijgen om te reageren. Kinderen reageren sneller bij 'aarzeling' van de voorlezer.

Maak het verhaal levendig door een gevarieerd stemgebruik, bijvoorbeeld door hard en zacht af te wisselen en bepaalde zinnen en woorden met meer nadruk voor te lezen. U kunt het liedje natuurlijk ook zingen.

Suggesties voor vragen bij een aantal bladzijden van het boek:

- "...dan zorgt papa voor ons"
Wat gaat er gebeuren, denk je?
- "Opeens wordt papa de indiaan Grote Warrige Borstel,"
Waarom heet papa Grote Warrige Borstel? En waarom heet de kleine olifant Zwarte Voeten?
- "Zeg... vraagt papa dan."
Kennen jullie de wiebelbillenboogie?
- "En als mama plots"
Waarom is mama niet blij?
Wat ligt er allemaal op de grond?
- "Mama durft haast niet te kijken,"
Waarom moet mama nu wel lachen?

3. De afronding

Er zijn verschillende manieren om het voorlezen af te ronden.

- Praat met de kinderen over de belangrijkste gebeurtenissen in het verhaal: Wat doen de kinderen allemaal samen met papa: indiaantje spelen, in bad gaan, Wiebelbillenboogie;
- Blader het boek nog eens door en besteed aandacht aan de centrale woorden en begrippen;
- Laat de kinderen het verhaal opnieuw vertellen. Eventueel met behulp van een indianentooi, het liedje en dansje van de Wiebelbillenboogie.

4. De verwerking

Enkele suggesties voor verwerkingsactiviteiten:

Rond het voorlezen

- Herhaal het interactief voorlezen in kleine groepjes.
- Neem het verhaal op een bandje of cd op voor de boekenhoek of de luisterhoek. De kinderen kunnen dan zelf meebladeren in het boek en naar het verhaal luisteren.
- Laat de kinderen het verhaal naspelen met de voorwerpen en het liedje.

Rond spelen en fantasiespel

- Houd een kringgesprek over spelen: *Wat speel je het liefste? Speel je wel eens indiaantje/politie/cowboy/...?*
- Richt de verkleedhoek in met indianen en cowboyattributen, zodat de kinderen in die hoek indiaantje kunnen spelen.

Zingen en dansen

- Leer de kinderen naar aanleiding van het boek een nieuw liedje met een dansje erbij (kijk bijvoorbeeld op: http://www.peuterplace.nl/kindermuziek/beweging_spelletje.htm)
- Als het sneeuwt/in de winter: bekijk samen het filmpje van SchoolTV en doe mee met het dansje: http://www.schooltv.nl/beeldbank/clip/20090709_sneeuwdans01 (een dansje dat je samen kunt doen om het te laten sneeuwen).
- Laat de kinderen zelf een dansje bedenken op een liedje dat ze al kennen
- (vanaf 12 november verkrijgbaar: de cd Billen Buikje Boelieboem, 23 liedjes voor peuters en kleuters van Betty Sluyzer en componist Michiel Megens, <http://www.bettysluyzer.nl/>)

Knutselen en tekenen

- Laat de kinderen een indianentooi beschilderen en/of beplakken.
- Laat de kinderen een tekening of knutselwerk maken over het spelletje dat ze het liefste spelen.

Taalspelletjes voor kleuters

- Bespreek de voorbeelden van beeldspraak uit het boek: 'papa gooit ons als ballen in de lucht, 'we glimmen als vissen in de zon', 'we lachen tot onze slurf er slap van hangt'. Bedenk nu samen met de kinderen allerlei andere voorbeelden van beeldspraak, bijvoorbeeld: *groen als ..., zo sterk als een ..., zo lui als een ..., enzovoort.*
- Bespreek met de kinderen waarom papa in het boek Grote Warrige Borstel heet en het kind Zwarte Voeten. Bedenk daarna met de kinderen indianennamen voor u zelf en voor de kinderen of laat de kinderen een naam voor zichzelf bedenken. Laat de kinderen vervolgens een tekening maken, waarop ze zichzelf als Indiaan tekenen (en laten zien waarom ze zo heten).

Andere prentenboeken bij de thema's:

Over indianen

Irene Goede (1994), *De kleine Indiaan*. Lemniscaat

Kaspar vindt op een dag op zijn geheime plek in het bos een heel klein indiaantje. Samen maken ze van elke dag een bijzondere dag.

Monica Schliephack (2001), *Dansend blad, het indianenmeisje*. Vier Windstreken

Er heerst grote opwinding in het dorp: Kleine Steen, de jongste zoon van het opperhoofd is verdwenen! Iedereen springt meteen op zijn paard om hem te zoeken. Dansend Blad gaat ook met haar pony op weg - maar niet zo haastig als de anderen. En zo ontdekt ze een spoor waaraan alle anderen voorbij zijn gereden...

Over spelen

J. Simmons (2001), *Bommes en Joepie spelen verstoppertje*. Zirkoon

J. Simmons (1998), *Kom nou Bommes!*. Zirkoon

J. Simmons (2002), *Kwaak! Bommes, kwaak!* Zirkoon

Diverse boekjes over het eendje Bommes, dat met vriendjes speelt.

Over spelen met papa

Eric Hill (2007), *Dribbels lieve papa*. Unieboek

Dribbel is graag bij zijn vader. Ze doen veel leuke dingen samen. Dribbel vindt papa lief en papa vindt Dribbel ook lief.

Arend van Dam (2006), *Spelen met de liefste papa*. Unieboek

Beertje verveelt zich. Wil papa met hem spelen? Samen verzinnen papa en Beertje de leukste spelletjes.

Over zingen en dansen

Tomas Nollet (2006), *Anna houdt van dansen*. De Eenhoorn

Anna houdt van dansen. Als het kan, danst ze van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Ze danst altijd en overal: in de tuin, op haar bed en op de trap. Maar op een dag valt ze van de trap en breekt haar voet.

Betty Sluyzer (2008), *Dansen Springen Buigen*. Mercis Publishing – Kimio

In Dansen Springen Buigen gaan Dee en Daa dansen. Allerlei dieren doen met ze mee. Maar ze doen niet allemaal hetzelfde.

Over oppassen

Rindert Kromhout en Annemarie van Haeringen (2003). *Kleine Ezel en de oppas*. Leopold

Mamma Ezel gaat met Bok naar de film en daarom komt Kip op Kleine Ezel passen. Kleine Ezel wil geen oppas. 'Ik kan best alleen blijven,' zegt hij. 'Niks ervan,' zegt mamma Ezel. 'Lief zijn, hoor, en goed naar Kip luisteren.' Maar dat is Kleine Ezel beslist niet van plan!

Achtergrondinformatie

Voorlezen is belangrijk...

...voor de taalontwikkeling!

Het voorlezen van prentenboeken is heel belangrijk voor de taalontwikkeling van kinderen: ze leren nieuwe woorden bij, ze leren goed te luisteren en ze leren te praten over het boek. Door prentenboeken interactief voor te lezen, kunt u kinderen een aantal belangrijke principes voor het begrijpend lezen aanleren. Ze leren bijvoorbeeld hun voorkennis te activeren (wat weten ze zelf al over het onderwerp?) en hun ontluikende geletterdheid wordt geactiveerd (waaronder verhaalbegrip). Centraal bij het interactief voorlezen staat steeds het stimuleren van de eigen (talige) inbreng van de kinderen.

... voor de sociaal-emotionele ontwikkeling!

De inhoud van een prentenboek kan de ervaringswereld van kinderen vergroten of oplossingen bieden voor problemen waardoor kinderen meer grip krijgen op de wereld om hen heen. De inhoud kan het kind ook laten zien dat hij of zij niet de enige is die iets moeilijk vindt, iets niet kan of iets niet durft. Prentenboeken kunnen laten zien hoe een sociale situatie in elkaar zit. Het kind kan ontdekken wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen zichzelf en de hoofdpersoon, zowel qua karakter als sociaal gedrag. Prentenboeken kunnen bruikbare oefensituaties bieden en daarnaast leerzame elementen bevatten die de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen positief kunnen ondersteunen.

Bevalt u deze manier van voorlezen met een lesbrief goed? Bekijk dan ook eens de lesbrieven bij de prentenboeken van de voorgaande jaren op de site van het Etoc:

http://www.rug.nl/let/voorzieningen/etoc/vve_en_basisonderwijs/nationalevoorleesdagen?lang=nl

Meer weten over voorlezen en taalontwikkeling?

Het Expertisecentrum taal, onderwijs en communicatie (Etoc) is gespecialiseerd in taalontwikkeling bij alle vakken, op alle onderwijsniveaus. Het Etoc biedt peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen de kans om samen met deskundigen te werken aan specifieke thema's van taalactiverende didactiek. We werken vraaggericht vanuit behoeften en wensen van het team. Voor meer informatie kunt u kijken op de website van het Etoc (www.etoc.nl) of kunt u contact opnemen met het secretariaat van het Etoc (etoc@rug.nl of 050-3637277).